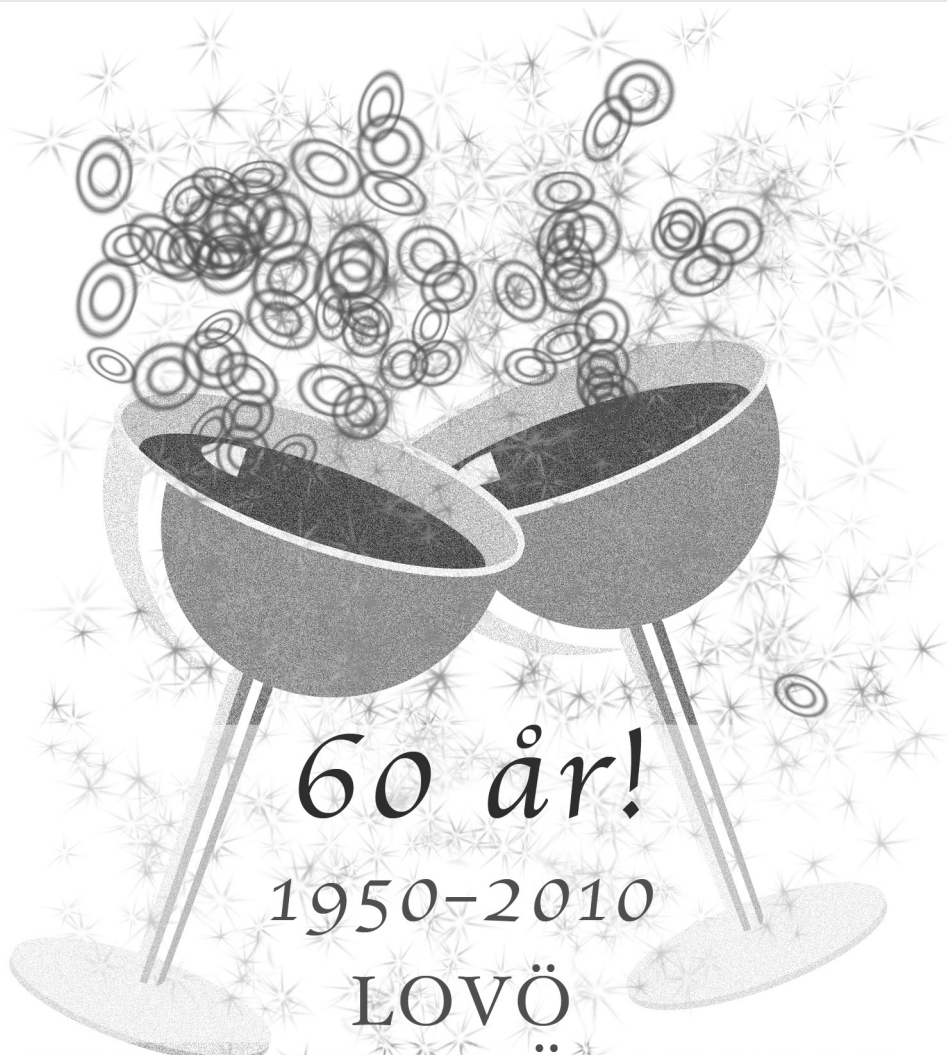

ELEONORA EPOSTEN

LOVÖ HEMBYGDSFÖRENINGIS TIDNING

Nummer 2, juni 2010, Årgång 19

60 år!

1950-2010

LOVÖ

HEMBYGDSFÖRENING

I detta nummer

Ordförandens spalt – Vad har Lovö Hembygdsförening för uppgifter i framtiden?

Vårtalet Valborgsmässoafton i Drottningholmsparken

1950-2010-2070 Hembygdsföreningen 60 år. Vi ser tillbaka och vi ser framåt

Hur vill Lovös unga se sin ö om 50 år?

Senaste nytt - vad händer på Lovö?

Fast i Förbifarten

En Lovöprofil fyller 90 år – Vi gratulerar Malin Beijer

Biscaya af Drottningholm – Skönheten vid Kvarnberget

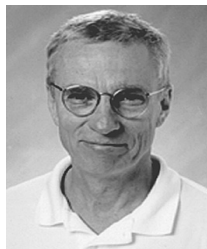
En hyllning av Bellman

Insändarsidorna

Redaktörns baksida

Eleonora-Posten
ISSN 1651-6508
utges av Lovö
Hembygdsgsförening
Postadress: E-posten
c/o Claes Lindahl
Box 188
17802 Drottningholm
claeslindahl@hotmail.com

Lovö Hembygdsförening
Box 144
17802 Drottningholm
info@lovohembygd.com
www.lovohembygd.com
Plusgiro 8812-0

Som förberedelse till mitt första styrelsemöte bad jag var och en svara på tre frågor om Hembygdsföreningen: Varför har vi en hembygdsförening? Vilka problem ser jag på Lovö och i Hembygdsföreningen? Min egen roll i Hembygdsföreningen? Frågorna ledde till en intressant diskussion och jag hoppas alla kom fram till något bra för Lovö och för Hembygdsföreningen. För min egen del lärde jag känna styrelseledamöterna litet bättre.

Bredden i Hembygdsföreningens uppgifter är stor. Dels måste kulturarvet bevaras och skötas och dels måste vi stoppa de intressen som vill exploatera Lovö. Häremellan ligger många andra viktiga arbetsuppgifter. Avvägningen mellan allt vi vill och behöver göra är svår med de begränsade resurser i tid och pengar vår ganska lilla förening har. Vi måste inse att vi inte klarar allt.

Just nu håller vi på att söka anslag från Hus med Historia för vården av de tre byggnader Hembygdsföreningen har på Hogsta; Bagarstugan, Smedjan och Magasinet. Vi kommer nog att klara Bagarstugan och kanske Magasinet medan Smedjan är mycket förfallen. Men den används varje år. Eleverna i Lovöskolan står i kö för att med viss hjälp av Janne Lefvert smida en krok – på riktigt!

En trevlig uppgift var att ordna telefonkedja till medlemmarna för att meddela att vi rabatterar priset på försommarutflykten. Våra medlemmar är viktiga! Jag hoppas att de som tyckte priset var för högt nåddes av meddelandet.

Nu ser vi fram emot sommaren. Det blir en uppladdning för höstens strider. Den 3 september tar arrendenämnden åter upp prästgårdens öde och den 19 september, vid riksdagsvalet, avgörs kanske om vi har kvar chansen att stoppa Förbifart Stockholm. Alla kan göra en insats under valrörelsen. Fråga representanter för ditt parti hur de ser på Förbifarten som lösning på Stockholms framtida transportproblem.

Bertil Ottoson

Vårtalet Valborgsmässoafton

Hembygdsföreningens traditionella valborgsfirande i Drottningholmsparken var i år lite kylslaget med regn i luften. Till och med brasan tog tid på sig för att komma igång. Årets talare, Bertil Ottoson, eldade dock på med ett eldfångt tal. Det var många som gillade hans rättframma språk, men andra reagerade inte lika positivt. Läs det nedan. Vad tycker ni? Skriv en rad till oss: vi publicerar era synpunkter i nästa nummer av E-Posten.

Bertil Ottosons vårtal:

Kommer aldrig Våren! Så tänkte jag för någon månad sedan. Ska denna vinter aldrig ta slut! Men nu har den tagit slut och vi känner alla hur viktig våren är för oss. Den ger oss ny energi. Vi behöver energipåfyllningen för att klara allt vi måste klara.

För oss Lovöbor är vårkänslorna mer komplicerade. Den vårupplevelse utsocknes får på Lovön kan bli kortvarig. Lovö är nämligen en hotad ö.

I dag är Lovö levande jordbruks-

bygd och en kungsgård. Gustav Wasa och hans söner köpte eller bytte till sig nästan all jord på Lovö. Jorden på Lovö behövdes för Drottningholms slott.

Nästan betyder att jorden kring kyrkan förblev kyrklig jord. Den hade skänkts till kyrkan på den katolska tiden av dom som ville ha en garanterad plats i himlen. Kyrkans jord har sedan dess odlats. Nu arrenderar familjen Rydström prästgården och driver den som ekologisk mjölkgård – det enda ekologiska lantbruket i

Stockholms stift. Och då är stiftets egendomar värda mer än 700 miljoner.

Nu vill stiftet sälja gården och har sagt upp Rydströms för avflyttning till den 14 mars i år. Men Rydströms bor kvar – mycket beroende på att Lovö Hembygdsförening och kyrkopolitiker i Ekerö pastorat har agerat för att gården ska finnas kvar som ekologiskt lantbruk.

Makten att besluta över stiftets egendom har en politiskt vald Egendomsnämnd. När jag intervjuade Egendomsnämndens vice ordförande sade han att marken i närheten av Stockholm är mycket värdefull och kommer att bli ändå mer värdefull när Lovö exploateras. ”Då vill vi vara med på banan”. Så uttryckte han det ordagrant.

Men då bryter stiftet mot kyrkans egna regler för hur egendomarna ska förvaltas. Och nu citerar jag ärkebiskop Anders Wejryd. Så här skriver han: ”En kyrka bör se på sina samlade tillgångar som lån från Gud, att förvalta, bruka och bevara. Detta borde leda till långsiktighet och ödmjukhet. Det förstärker också det etiska svaret förknippat med ägande.” Men Stockholms stift vill hellre dansa kring guldkalven.

Den exploatering stiftet tänker sig är en följd av att Förbifart Stockholm planeras gå under Lovö och ha två trafikplatser på södra Lovö för anslutning till Ekerövägen. Markexploatering sker alltid kring nya motorleder. Det stora problemet för Lovö är alltså den planerade sexfiliga

motorleden Förbifart Stockholm. Många av er kanske tror att Förbifarten kommer att avlasta innerstads-trafiken. Men det är fel. Nya vägar drar till sig ny trafik. Och bara en mycket liten del av trafiken på Förbifarten ska passera Stockholm. Bilarna ska in till Stockholm.

Ingen modern storstad kan bygga sitt transportsystem på bilar. Dom tar för stor plats. En bil tar 200 gånger större plats än en fullsatt spårvagn. Ett fullsatt tunnelbanetåg tar passagerare motsvarande en bilkö på ca 1 mil. Trafikstockningarna beräknas bli minst femfalt värre om Förbifart Stockholm byggs.

Lovö Hembygdsförening motarbetar naturligtvis Förbifart Stockholm. Vi kan inte bara sitta med armarna i kors när vandaler vill vanställa vår ö. Vi samarbetar exempelvis med många ideella organisationer som har en annan vision för Stockholms framtid än bilstaden med sina ökande utsläpp av växthusgaser tvärtemot riksdagsbeslutet att minska utsläppen. Det är alltså inte bara stiftet som säger ett och gör ett annat utan också våra ledande politiker.

Men trots att vårglädjen för oss lovöbor är litet dämpad så är våren nödvändig för att vi ska orka kämpa vidare mot dom krafter som hotar att förstöra vårt kära Lovö.

Blåsipporna finns till även för oss och Lindöslänten var alldeles blå. Ny energi strömmar till. Våren är äntligen här. Låt oss alla hurra för den.

1950 – 2010 – 2070

Lovö Hembygdsförening fyller 60 år. Vi ser tillbaka en mansålder och vi ser framåt samma antal år. Hur såg världen, Sverige och Lovö ut för 60 år sedan? Hur kommer det att se ut lika lång tid framåt i tiden? Det är ett tema vi skall utforska i E-Posten i detta och följande nummer. Ni som var med, hör av er och berätta. Alla andra, tala om hur ni vill ha Lovö i framtiden! Minnena är gemensamma och framtiden skapar vi alla. Och glöm inte att berätta vad Hembygdsföreningen kan göra för en bättre framtid!

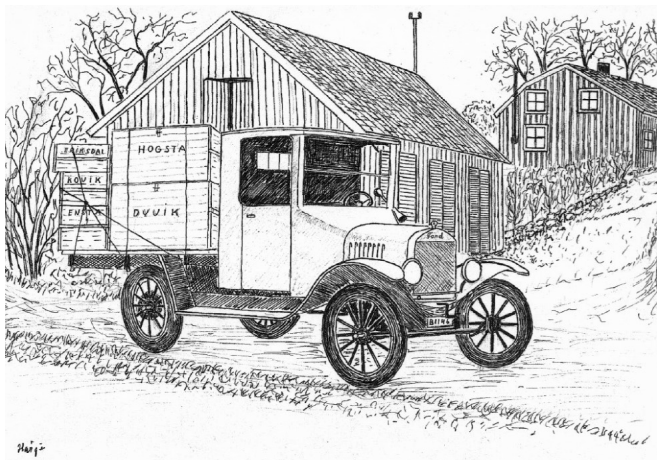
1950-talet. Ute i världen pågår det Kalla Kriget som hettar till i Korea just år 1950. Stalin dör och USA provar den första vätebomben på Marshallöarna. I Ungern slår Sovjetunionen brutalt ned en revolt. Människor överallt undrar om ett nytt världskrig står för dörren och om världen och mänskligheten överhuvud skall överleva ett sådant. USA och Sovjet bygger upp atombombsarsenaler som kan utplåna världen mångfalt. Men Elvis Presley börjar sprida rockandroll över världen och i Väst inleds en välståndsökning som världen tidigare aldrig skådat. Kolonialvärlden bryter samman och en stor del av världen blir fri.

I Sverige, som tack vare neutraliteten under Andra Världskriget, drar nytta av återuppbyggnaden i Europa, välståndet växer fort. Vi blir ett av världens rikaste länder, bygger ut välfärden med barnbidrag och pensioner. Allt fler skaffar en Volvo PV444 eller en tvåtaktsputtande Saab, bygger sommarstugor,

går i jeans och börjar åka på charterresor till Mallorca. Vi får två veckors semester istället för en. Hemma sitter vi vid radion och lyssnar på Lennart Hyland och Karusellen på lördagskvällarna. Vi har ännu ingen TV, inte ens ett program 2 på radion. Elvis släpps fram med en låt då och då på radions enda grammofontimme. Tillsammans med Snoddas och hans Flottarkärlek.

Sverige har 7 miljoner innevånare och tusen av dem bor på Lovö. Försvarets Radioanstalt har lokaliserats hit som en påminnelse om det Kalla Kriget. Det blir snart Lovös hemligaste och viktigaste arbetsplats. På Drottningholms slott avlider Gustaf V i oktober 1950 och Sverige får en ny kung. Drottningholmsparken är i dåligt underhållen, fontänerna fungerar bara delvis. Men den nye kungen, Gustaf VI Adolf, och hans drottning kan promenera utan skydd och parken är tillgängliga för alla.

Trots eller kanske på grund av närheten till Stockholm är Lovö en aktiv jordbruksbygd. Lovö förser mycket av Stockholms behov av grönsaker, frukt och blommor. Handelsträdgårdarnas

Teckning av Härje Bäärnman.

glashus glänser i solen överallt på ön. Tidigare forslades produkterna med båt till staden, men lastbilen har tagit över alltmer och snart skall de sista ångbåtarna ankra upp för gott. Antogs det.

På Lovö bildas en hembygdsförening i december 1950 på major Ernst Killanders förslag. Den föds samma år som en rad idag berömda personer: Bill Gates, Mona Sahlin och Usama bin Laden. Och som sagt Gustaf V dör. Ett märkesår i både det ena och andra avseendet.

Lovö Hembygdsförening får 86 personer som medlemmar från början. Medlemsavgiften är frivillig men minst 5 kronor. En drivande person bakom föreningens tillkomst är Berit Wallenberg. Hon är släkt med Wallenbergarna på Malmvik och ska genom ett personligt engagemang för Lovö, ett vetenskapligt intresse för konsthistoria och arkeologi, i kombination med goda ekonomiska resurser, betyda mycket både för

Lovö och hembygdsföreningen under många år. Hon räddar gamla byggnader, får Stockholms Universitet att börja ett halvsekel långt projekt att kartlägga Lovös tidigaste historia och hon ägnar Lovös kyrka särskilt intresse. Hennes devis pryder idag föreningens hemsida på nätet:

“En hembygdsvän får aldrig ge upp, aldrig sitta med armarna i kors, och absolut inte nöja sig med att bara bli förargad över vandalernas framfart.”

Likt de flesta hembygdsföreningar är 'bevara' ett honnörsord för Lovös förening. Bevara kulturlandskapet, särarten och kulturminnena. På ytan kan föreningen tyckas ha varit framgångsrik. I mycket är ön sig lik idag, sextio år senare. Slottet står kvar, parken är i bättre skick än då. Samma sak med Kina slott. Kungen har flyttat till Drottningholm som idag har blivit ett av Sveriges främsta turistmål med hundratusentals be-

Drottningholm.

sökare vart år. Ångbåtarna försvann, men har återkommit och tjuter i sina ångvisslor vid ankomst till bryggan. Nu med välbetalande turister istället för grönsaker. De planer på omfattande husbyggnation på Lovö som då och då har väckts, har inte blivit av. Ön är fortfarande en märkligt opåverkad landsbygd och kulturmiljö 'en halvtimme från Stureplan.' Handels-trädgårdarna är nedlagda, liksom de flesta jordbruken, men hästgårdarna håller fortfarande landskapet öppet. FRA är lika hemligt som förr, men är en än viktigare arbetsplats för Lovö även om det Kalla Kriget är över. Men en tjock orm slingrar sig genom paradiset. En orm som vi alla gynnar och värnar för den ger oss frihet och bekvämlighet, men som lämnar

sorgliga spår efter sig. Den heter bilen och i dess spår följer asfalten. Tvärs genom Lovö skär idag ett bullrande, stinkande asfaltsbälte som breder ut sig alltmer. Mycket mer.

Var det bättre förr, som på bilden när en ensam hästkärra rör sig över den gamla bron? När ett barn och en vuxen mol alena sakta går grusvägen fram förbi Långa Raden? Hur kommer vägen och bron att se ut i framtiden, om 60 år? En åttafilig

Långa raden, Drottningholm.

motorled utanför knuten på kungens, förlåt Drottning Victorias, slott. Eller har oljan tagit slut och hästkärnan återkommit?

Framtiden skapas av oss alla. Så varför inte fråga de som skall leva 60 år framåt. Hur vill de att Lovö skall se ut?

Sagt och gjort. E-Posten frågade ett antal elva- och tolvåringar i Drottningholmsskolan hur de vill att ön skall se ut om 50 år när de själva börjar bli redo för pension. (Eller har den tidpunkten då flyttats till 80 år kanske?) Deras lärarinna Ita Tovatt höll i visionsskapandet. Vi redovisar resultaten i detta och kommande

nummer av E-Posten. Håll i er! Här kommer visionärer som både är måna om det gamla som de värsta nostalgiker och som tänker nytt som riktiga tekniknördar. Visst, en del saker är kanske inte så realistiska, och tankarna kring gratis godis i alla de former speglar åldern. Det var en varm dag när de författade och det präglar väl att många ville se vattenrutschkanor över Lovö. Men barn är ännu inte lika instängda i lådor som de flesta andra av oss; de vågar tänka fritt. Vem vet, kanske i Itas klass finns just nu de som faktiskt kommer att ha skapat Lovö om 60 år. Läs, njut och ha en roligt stund.

Lovö om 50 år

jag vill ha höghus som är 100 meter minst.
Det ska vara ett stort grönalund med en massa kul. Bilarna ska kunna flyga
och mitt på ön ska det finnas ett kräkslott
där det skökas. Ett vattenland skulle
älska sitta fint.

Hurra för lovön!!!!!!

//jord

Skolbarn i Mäläröarnas Waldorfskola.

Linnea

Lovön om 30 år

Om 30 år vill jag att Lovön ska vara så här:

Typ som det är numera bort med vägen
och allt mordent. Det ska vara grusväg och ingen asfalt.
Bort med pressbyrå, alla röd ljus, buss hållplatserna
och alla bilar. Man reser med häst och vagn, syklor och går.
Det ska vara ganska gammal dags, alla hus är ombyggda
till gamla hus. Det skulle finnas många Villie Vonka-godis-
butiker och mer hästar för vi kommer att behöva dem om vi inte
har några bilar. Det borde finnas ljudljus så att ön lever
upp till sitt namn. Ja, mest bara mer lantligt.

Lovö om 50 år

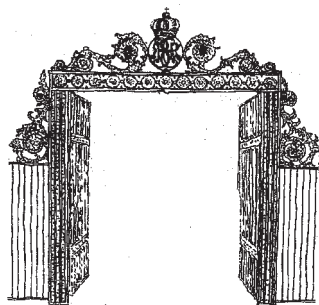
Lovö om 50 år kommer vara ganska modernt.

Bilarna kommer vara svävande och går på el. Båtarna kommer att ha en jättestark fläkt där bak, som drar den framåt. Båtarna kommer också gå på el. Båtarna och bilarnas el kommer från ett batteri. Batteriet laddas upp med hjälp av solenergi. Medan fordonet går på solenergi, så laddas batteriet upp med vindkraft med hjälp av farten framåt.

Båtarna kommer vara utrustade med ett vattenhjul som laddar upp batteriet istället för med vindkraft. För att ta sig till en annan ö, använder man flygande svävar. För att ta sig till ett annat land använder man "flygplan" utrustade med en gravitationsupphävare som gör att den svävar och det är nästan omöjligt att störta. Arbeten som cephämtare kommer att ersättas med robotar.

Sebastian

Senaste nytt – vad händer på Lovö?

Drottningholmparkens vänner

En ny förening har skapats. Den har till uppgift att stimulera kunskapen om parken, se till att den bevaras oförvanskad. Man kommer att ordna olika aktiviteter som guidade vandringar, studiecirklar, föredrag, gemensamma besök i bl.a. de Vriesmuséet, och festligheter. Intresserad? Kontakta Kerstin Frey på kerstin@freyab.se. E-posten kommer med intresse att följa vad som händer.

Kyrkan, Elin och Prästgårdsarrendet

Den 26 april skulle Arrendenämnden avgöra tvisten mellan Stockholms Stift och Lovö prästgårds arrendatorer, Elisabeth och Tom Rydström. En av nämndledamöterna hade anmält förhinder så sent att någon ersättare inte kunde inkallas. Härmed var inte nämnden beslutsam. I stället utbröt en informell förhandling där stiftet kom med ett bud, som inte Rydströms kunde gå med på. Rydströms främsta krav var inte ekonomiskt utan att dottern Elin skulle skrivas in som medarrendator i det nya arrendeavtalet. Detta gick inte stiftet med på. Härmed verkar stiftets syfte vara klargjort. Man vill inte ha någon ny arrendator efter Rydströms. Ny dag för förhandling i Arrendenämnden är utsatt till fredagen den 3 september. Det ryktas att stiftet innan dess vill ha en uppgörelse i godo. Om detta är sant ska det bli intressant att uppleva om stiftet önskar en lösning i Gudslånets anda (Kyrkans egna regler för hur kyrkans tillgångar ska förvaltas) eller om Mammons guld fortfarande styr.

Hembygdsföreningens 60års fest

Som vi meddelade i förra numret av E-Posten håller föreningen Jubileumsfest på Ekebyhovs slott i dagarna två den 13-14 november. Föredrag, musik, utställningar, mm. Boka den helgen! Den, om inget annat, kommer att göra mörka november till en härlig, ljus månad. Men föreningen behöver din medverkan. Hjälp att baka pajer och kaffebröd, hjälp i kaféet, hjälp att ställa i ordning och hänga upp utställningsmaterial och hjälp med att sälja alla våra nya produkter som vi hoppas ska bli klara till jubileumshelgen. Vill du ställa upp, kontakta Kylli, tel 37 45 19, eller någon i styrelsen. Vi vill också ha dina bilder! Läs mer om det längre fram i detta nummer.

Se mer av den unika miljön på Drottningholmsmalmen

Vi vill redan nu annonsera för en intressant guidning av Karin Wahlberg-Liljeström den 18 september på Drottningholmsmalmen. Då visar också Ursula Belding sitt Birka. Kontakta Karin om ni vill vara med. Telefonnummer 08-7590221. Visningen är gratis.

Lovöboken

Redaktörn tackar alla som har mejlat, skrivit, ringt, eller dykt upp med olika bidrag och idéer för Lovöboken. Tack Magnus, Caisa, Khoran, Gunnel, Anna-Lisa, Sture och alla andra. Boken växer fram och är planerad att vara klar till novemberfesten i år. Just nu letar redaktörn efter bilder, helst gamla och svartvita från Lovö, gärna människor. Hör av er till Claes Lindahl 070-5891943.

Ni har väl upptäckt Fornstigen?

Denna fina vandringsled som slingrar sig kors och tvärs genom Lovös kulturlandskap med informationstavlor över fornlämningarna på ön. Den är blåmarkerad och lätt att följa, t.ex. med början i Drottningholm. Det finns en guide att köpa i kiosken vid Ångbåtsbryggan eller från Lovö Hembygdsförening som en gång skapade stigen och nu underhåller den. Ni som har lite krafter, var med och röj stigen tillsammans med Fredrik Liljeström den 25 september.

Vad händer med Förbifarten, Bertil?

ABF, Naturskyddsföreningen, Lovö Hembygdsförening, Klimataktion och andra miljöorganisationer hade den 26 maj en utfrågning av partierna i riksdagens trafikutskott, alternativt ledande politiker i Stockholm, om partiernas viktigaste argument för eller emot Förbifart Stockholm. Magnus Nilsson, trafikexpert inom miljörörelsen, och Björn Sylvén, trafik konsult med spårvägar som expertområde, inledde innan utfrågningen började. Moderator för kvällen var Lina Hjort, Klimataktion.

Magnus Nilsson menade att kollektivtrafikanter och bilister har likartade intressen – nedsatt fart och trängsel drabbar båda. Med Förbifarten kommer vi att få ökande bilköer och minskande andel kollektivtrafik. Utformningen av avgiftssystemet är helt avgörande för att kapa bilköer, inte nya motorleder. För att nå regionens klimatmål behövs också en helt ny form av ekonomiska styrmedel, enligt RUFS, den nya regionplanen.

Björn Sylvén visade bilder från storstäder i Europa som i sina stadskärnor gått över till spårvägstrafik.

Det är oförklarligt att ni politiker inte tar intryck, ni borde göra studieresor och ser hur andra storstäder gjort för länge sedan, menade han. Stockholm ligger 20-30 år efter Paris, Zurich, Amsterdam med flera europeiska storstadsregioner där kollektivtrafiken utgör basen.

Lina Hjort hade som första fråga om klimatmålen för regionen går ihop med ökad biltrafik och nya motorleder som Förbifart Stockholm.

Den borgerliga alliansen – Malin Löfsjögård (M), Per Ankarsjö (C), Gunnar Andrén (FP) och Emma Henriksson (KD) visade under utfrågningen en enig linje: Stockholmsregionen växer. Därför behöver både vägar och kollektivtrafik byggas ut. Kommande teknikutveckling kommer att skapa en helt ny och miljövänlig fordonspark.

Lars Dahlberg (S) var i princip positiv till Förbifarten och hoppades att den tekniska utvecklingen tillsammans med de ekonomiska styrmedlen kommer att få ned koldioxidutsläppen i Stockholmsregionen.

Karin Svensson-Smith (MP) och Birgitta Sevefjord (V) var eniga i att minskade trafikvolym, minskad energianvändning och ekonomiska styrmedel är helt nödvändiga. Förbifart Stockholm får inte byggas då den låser fast oss i bilberoende. Teknikutvecklingen kan inte förväntas ge resultat så snabbt att den räcker för att lösa de gigantiska problemen. Birgitta Sevefjord hänvisade till Forsvarsberedningen som menar att klimathotet är det största framtida hotet mot Sverige.

Fråga: Ska biltrafiken i Stockholmsregionen öka eller minska? Bara Karin Svensson-Smith och Birgitta Sevefjord ville ge ett rakt svar - minska. De andra partiföreträdarna vägrade svara då de menade att frågan var fel ställd.

Fråga: Ska alla människor i hela världen kunna åka lika mycket bil som svenskarna? Där svarade samtliga nej, men utvecklade tyvärr inte sina svar, vilket kanske kineserna och indierna varit intresserade av.

”Kommande generationer är våra viktigaste uppdragsgivare”
(Karin Svensson-Smith)

Min egen kommentar till utfrågningen är att utsläppsproblemet inte kan lösas med elbilar. Ungefär 80 % av världens elproduktion kommer från fossila bränslen. För Vattenfalls ökade elproduktion används tyskt brunkol. Den elen orsakar mycket höga utsläpp. Vattenfalls totala utsläpp av koldioxid är dubbelt så höga som hela Sveriges. Synd att detta inte kom fram tydligt under utfrågningen. Det kommer jag att ta med mig till Almedalen första veckan i juli.

Bertil Ottoson

Fast i Förbifarten

En gruppställning om att ta sig över/under Mälaren
med fokus på Förbifart Stockholm och Slussen
(och Förbifart Drottningholm)

Målningar, skulpturer, kartor, historik och framtidsvisioner

Ekebyhovs slott: 28 Augusti – 7 September

Kontaktpersoner:
Cilla Ericson & Peter Tucker
073 648 83 77

Malin Beijer 90 år

Karin Wahlberg-Liljeström gratulerar

Tidigare sekreterare i Lovö hembygdsförening, engagerad i Charta 77-stiftelsens verksamhet, Drottningholmsbo sedan 1921, barnbarns barnbarn till Esaias Tegnér – Lovö hembygdsförening gratulerar Malin Beijer på 90-årsdagen.

I samband med att jag å förenings vägnar uppvaktade jubilaren gav Malin denna intervju. Hon tog emot mig i sin våning i Kyrkpaviljongen från 1760-talet intill Drottningholms slottskapell. Malins far, litteraturhistorikern Agne Beijer, är förknippad med återupptäckten av Drottningholmsteatern på 1920-talet. Han kom från denna tid tillsammans med fru, en dotter (Malin) och en son fram till 1952 att tillbringa somrarna vid Drottningholm. För Agne Beijer innebar det arbete med att iordningställa teaterbyggnaden och verksamheten i den. År 1952 flyttade Malin med sina föräldrar till våningen i den renoverade Kyrkpaviljongen för åretruntboende.

Redan sommaren 1921 då Malin var ett år gammal hade familjen bott i samma byggnad men då i ett rum på bottenvåningen och utan kök. De följande somrarna från 1922 till och med 1930 bodde familjen i den översta våningen i den angränsande Vaktflygeln.

– Jag minns när jag och min bror lekte på bakgården vid Vaktflygeln, säger Malin. ”Jansson i bommen” bodde då på bottenvåningen och hade ett stort trädgårdsland, mest med grönsaker.

– Vi lekte på bakgården med barnen från Drottningholmsmalmen däribland syskonen Wahlberg, din pappa och dina fastrar.

– Vi hade inget vatten indraget så jag fick gå vid ”Stora vägen” för att hämta vatten vid ”Pipkällan”. Somrarna 1931 till 1934 hyrde vi bottenvåningen vid Ekero av fru Ekstrand på Drottningholmsmalmen, berättar Malin. 1935 fick familjen ett eget sommarhus. Då köpte man grindstugan vid Lugnet nedanför Breidablick. Huset var från 1700-talet men hade byggts om och moderniserats på 1900-talet.

Arbete och föreningar

Malin har studerat vid Stockholms högskola och vid Uppsala universitet i början av 1940-talet och tog en filosofie kandidatexamen i latin,

grekiska och klassisk fornkunskap. Efter kriget fick hon 1946 ett stipendium för att följa kursen vid Svenska institutet i Rom. Från 1949 och fram till sin pensionering 1982 har Malin arbetat vid Skolöverstyrelsen.

De ideella engagemangen har varit åtskilliga. På en hylla i hallen står ett fotografi med bland andra Václav Havel, dennes hustru, före slottsarkitekten vid Drottningholm framlidne Jan Lisinski och Malin.

– Efter pensionering kom jag i via en kollega på Skolöverstyrelsen i kontakt med ”östeuropafrågor” och mer specifikt Charta 77-stiftelsen. Ett syfte med stiftelsen var att hjälpa dissidenter i Tjeckoslovakien. Vid detta tillfälle var vi inbjudna att möta Havel som då var president.

Lovö hembygdsförening

– Det var via föreningens sekreterare Jutta Waller som jag kom att arbeta aktivt för Lovö hembygdsförening. Jag hade varit medlem sedan 1950-talet och minns styrelsemöten med Berit Wallenberg på Nedre Viken. – Vi gjorde utflykter med föreningen och jag kommer ihåg hur Berit Wallenberg visade grävningen ute på Helgö och berättade om de intressanta fynden där. Malin har under en kortare period på 1980-talets mitt varit ordförande i föreningen. Hennes främsta uppgift var, som hon själv anser, den som sekreterare vilket hon var från 1982 till dess hon fyllde 79 år. Jag kommer ihåg hennes protokoll från den tiden som exemplariskt korrekta och koncisa. Under

hennes tid i styrelsen firades år 1987 200-årsminnet av den nya väg- och broförbindelsen via Traneberg och Nockeby till Drottningholm. Föreningen firade i Brostugan där Berit Wallenberg berättade om Drottningholms ”brohistoria”. Hon fick hålla föredraget två gånger eftersom det var en så stor publik, berättar Malin. Ett annat högtidlighållande som Malin var ansvarig för var minnet av Gustav III:s död. År 1992 hade en tillfällig ”minnespyramid” med en kopia av en 1700-tals medaljong föreställande Gustav III i profil satts

Malin med mor och far

upp på Monumentholmen. En kväll i slutet augusti avgick ett fackeltåg mot Monumentholmen genom parken. På Ormholmen uppfördes historiska danser och Bellmans "Träd fram du nattens Gud" framfördes.

Utöver själva styrelsearbetet var Härje Bäärmans studiecirklar särskilt minnesvärda. Malin tycker att hon kände sig särskilt utvald när hon fick vara med. Det fick inte vara fler än tio deltagare och dessa måste kunna bidra med något om Lovös historia.

Malin tar med mig på en rundtur i sin våning med dess minnen och nya frågor dyker hela tiden upp. När jag kom hem tänkte jag på hur hon har sammanställt och förtecknat föreningsens arkiv. När jag talar med Malin några dagar senare på telefon säger hon angående en av mina frågor att hon hade glömt att berätta att hon var kassör i Humanistiska förbundets Stockholms avdelning under 46 år...

Grattis än en gång, Malin!

Malin som ung framför ett idag rivet hus vid Lugnet

Biscaya af Drottningholm

Detta är historien om ett skepp med hemmahamn Lovö. Under många år tillhörde hon Magnus Wahlberg, en av Malmens många profiler, idag fyllda 84 år.

Kommer du från stan är hon nog det första du ser av Lovö, förutom slottet på andra sidan bron. Biscaya, detta vackra fartyg som ligger för ankar nedanför Hertigarnas stall. Tills för ett år sedan hade hon en syster som låg bredvid henne året om: skutan Hulda. Men Hulda har lämnat Lovö för varmare trakter och är nu en flytande konstutställning på väg till Turkiet.

Egentligen borde Biscaya ligga utanför slottet; hon är ju mycket mer ståndsmässig än den båt som brukar ligga där. Men Biscaya tillhör inte kungen. Hon var tills nyligen

Magnus Wahlgrens båt.

Jag köpte henne för drygt fyrtio år sedan, säger Magnus som bor uppe på Malmen, inte långt från båten. Jag var egentligen inte alls intresserad. Ville skaffa mig en segelskuta. Gammal nostalgi, från min ungdom. Morfar min hette Erik Salander och var en känd segelbåtskonstruktör i början på förra århundradet. När jag var ung seglade jag mycket i de vackra båtar som han konstruerade. Nu var jag i fyrtioårsåldern, full av energi och letade efter en av dessa underbara skutor. En vän till mig lurade med mig att titta på en båt ute

på Rindövarvet nära Vaxholm. Där låg hon uppe på land och skulle säljas till högstbjudande. En motorbåt, tjugoen meter lång byggd i stål, kamouflagemålad och en kulspruteställning på fördäck. Hon hade varit ett av marinens bevakningsfartyg. Lidöfjärd som hon hette då.

– Budet måste vara inne nästa dag, sa min vän. Du har ingen lång betänketid.

– Aldrig i livet, sa jag. Fattar du inte att jag vill ha en segelskuta?

– Du får henne för trettiotusen, sa vännen. Inga privatpersoner köper fartyg av den här sorten. För mycket jobb. Men motorn är bra och skrovet håller hur länge som helst.

– Man behöver ju en hel besättning för ett fartyg som det där, sa jag och ville gå hem.

– Tre, fyra man räcker.

– Det är jag och min fru som ska segla. Och barnen nån gång. Jag gillar inte motorbåtar.

Jag vet inte varför jag lämnade ett bud, med det gjorde jag. Tjugotusen. Ett skambud. Därmed skulle jag slippa både båten och min väns tjat. Men jag fick henne för det priset. Kanske var jag den enda som lämnade ett bud. Några dagar senare låg hon i vattnet och jag skulle ta hand om henne.

– Hur kör man en båt som denna, frågade jag någon på varvet. Hur startar man motorn? Jag visste ingenting. Men en person på varvet som var bra på motorer visade mig och tog mig med på en runda.

– Åk inte längre bort än att jag kan

komma och hjälpa dig, sa mannen och det rådet lydde jag de första åren. Han blev liksom min motormästare.

Vi hamnade på Strandvägen bland de andra skutorna. Det var gott om plats där på den tiden. Där tillbragade jag min tid de första åren. Jag skrapade bort färg, målade om henne, fixade upp och gjorde henne till vad du ser i dag. Båten var ju i grunden i prima skick: byggd i galvaniserad stål som jag tror det bara finns två båtar byggda av i hela världen, inga nitar utan svetsade plåtar, mahognyinredning i kajutorna, teak i styrhytten... Vid den tiden bodde vi i Bromma, men när vi flyttade till Drottningholm följde Biscaya med. En person på slottsförvaltningen sa att Biscaya passade in i miljön och erbjöd mig platsen nedanför Kvarnberget.

– Båten ska ligga här, sa karln. Jag byggde kajen och sedan dess har hon legat där. Jag fick tjata för att få betala något för platsen.

I fyrtiotre år var hon vårt flytande sommarnöje. Ut innan midsommar och hem sent i augusti, ofta två månader ute på vattnet. Hur bekvämt som helst. Byssan har två kylskåp, frys och gasspis, bättre än hemma. Hon har dusch med varmt vatten, toalett, oljeeldning ombord. Ingen-ting saknas.

Första åren var vi i Stockholms skärgård för att inte ha långt till vår motormästare, men allt eftersom jag lärde mig båten var vi ute på längre turer: Travemunde, Polen, Holland, Finland, upp i Bottniska viken, och till Ryssland upp i kanalerna till Sal-

volina. Vi gjorde Göta Kanal minst tjugo gånger... Du kanske undrar hur man kan lägga till med en stor båt som Biscaya: hur hon får plats i hamnarna. Men när vi kom med henne var folk hur hjälpsamma som helst, ordnade plats och ofta fick vi platser som var reserverade för Marinen. Med en båt som Biscaya skaffar man sig vänner. Det var aldrig svårt att få med folk på kryssningar. Jag blev likom ett med henne.

– Och hon höll på att kosta dig livet, säger Magnus fru Marianne som tittar förbi. Minns du inte?

Magnus ser undrande ut.

– Det var en fyra, fem år sedan, säger hon allvarligt. En söndagsmorgon i mars. Jag hörde en ambulans men tänkte inte på det. Sedan ringde telefonen. Det var en granne.

– Magnus har hamnat i vattnet, sa

denne. En ambulans har tagit honom till St. Göran. Han är illa därän.

– Jag slängde på mig kläderna och for in. Där låg han. Kroppstemperaturen var 29 grader. Han skakade våldsamt medan de arbetade med att långsamt öka hans temperatur. Det kunde ha slutat illa: han var ju kring åttio. Han hade hållit på att måla Biscaya och stått på isen, denna vinter som alla andra. Men isen brast, han hamnade i vattnet och kunde inte ta sig upp. Det tog lång tid innan någon hörde honom.

– Tänk jag hade glömt det, säger Magnus.

– Det blir skador, säger hans hustru eftertänksamt. Några år senare sålde vi Biscaya. Vi är för gamla. Det har blivit svårare att ta sig fram med en båt som henne. Vi ser ju inte lika bra längre. Alla dessa vattenskottar,

brädseglare och snabba båtar kors och tvärs. Vi ville inte att det skulle hända ännu en olycka.

Biscaya har således en ny ägare, men hon ligger kvar på sin gamla plats nedanför Kvarnberget. Hon tillhör liksom Drottningholm. Och Magnus och Mariannes vackra 1700-talshus uppe på Malmen är fyllt av nostalgia från henne. Vimplar, båtmodeller och fotografier, målningar, en stor

mässingspropeller som står som en staty i trädgården, runda kajutfönster på sovrumsdörrarna... Båten är såld, men allt som finns kvar talar i språk och bilder om den gamla ägarens stolthet över sitt skepp och hans kärlek till henne. Gamla Lidöfjärd, inköpt mer eller mindre mot seglaren Magnus vilja. Idag Lovös profil mot fastlandet. En symbol för Stockholms närmaste skärgård. Lite förnämre än andra öar.

Med anledning av de stora festligheterna på Drottningholms slott i dagarna, publicerar vi en hyllning av Carl Michael Bellman till Drottningholm av år 1779

Drottningholm, din prakt
förtjusar –
allt en glättig känsla har
Skyn är mörkblå, hög och klar!
Böljan glittrar, västan susar,
blomman rodnar, frisk och sval.
Trädet skuggrikt sig utsträcker
och med glesa löv betäcker
göken, som i toppen gal.

Morgonsolen präktigt strimmar,
skogen dagas långt ifrån
och på vattnet Amfion
gungar av och an och glimmar.
Under trumslag, sång och skott
folkets röster sig förena:
För Sofia Magdalena
andas hjärtat ömt och gott.

I sitt skjul med trumf i näven
sitter vaktsoldaten stolt,
och uti sin gula kolt
står sluproddarn framvid stäven,
prisar dagen, som han kan.
Gummorna i måltidstälten
med kastruller, kärl och bälten
dansa parvis med varann.

Arbetskarlen vid sitt timmer
med ett dammigt övertåg
står så svettig vid sin såg
tills av skotten han förnimmer
att det är hans drottningens fest:
sista skillingen i pungen
för hans drottning och för
kungen
klingar i hans slitna väst.

Lovöns gubbar, intill barnen
kveckna vid trumpetens klang.
Ända neder från Deland,
intill mjölnarn uppåt kvarnen
hörs fioln vid vindens fläkt ...
För vår drottning, Magdalena,
bliva våra suckar rena
till vår sista andedräkt!

Drottningholms slott.

Damer på väg hem från festen på Drottningholms slott

Läsarnas sidor

Ja, som ni ser är det tomt här. Men skriv till oss, tyck till om vad som helst som gäller Lovö eller Hembygdsföreningen. Kritik, idéer, uppslag, information, bekantskapsannonser, vad ni än har på hjärtat. Skicka era bidrag till redaktörn per e-mail, brev eller kurir.

Fyll nu de här sidorna till nästa nummer!

Tomt!

Efterlysning!

Lovö Hembygdsförening letar efter gamla bilder från Lovö och de öar runt omkring som tillhör församlingen, med andra ord Kårsö, Kungshatt, Björnholmen och Fågelön. Helst gamla, svartvita, gärna med människor, unga som gamla, och allra helst med andra motiv än Drottningholms slott. Det senare finns det ju hur många som helst av.

De bästa bilderna kommer vi att använda till en utställning i samband med Föreningens 60 års kalas på Ekebyhov slott i november. Andra kommer in i E-posten. Åter andra kan bli illustrationer i den kommande Lovöboken.

Så gå upp på vinden och rota i mormors gamla lådor, titta igenom fotoalbumen, leta reda på de gamla vykortet, bröllopsporträtten och skolfotona... Vi kan scanna in dem om de sitter fast i album eller i silverram. Om ni skickar foton till redaktionen sänder vi givetvis tillbaka dem efteråt. Skriv namn och adress, och gärna vad bilderna föreställer, när de togs, etc. Är ni så moderna att de är digitaliserade är det förträffligt.

Redaktörns baksida

Jag tog Drottningholmsbåten tillbaka från stan häromdagen. Sista turen med Prins Carl Philip. Det var en underbar försommarskväll, syrenerna blommade längs stränderna, sjön var prickig av båtar och barnen badade i Mälärvikarna. Ombord var restauranten full av människor som drack och åt gott. På däck var det lika fullt. Många var på väg till kvällens Mozartföreställning på Drottningholmsteatern, andra skulle till Kungshatt, och det fanns en och annan som jag: som tog båten istället för tunnelbanan och bussen. När så slottet belyst av kvällssolen dök upp bakom en udde, steg ett unisont sus upp bland resenärerna medan kamrorna knäppte och blixtrade. Kunde det vara vackrare?

Jag, liksom många av er som läser E-posten, har förmånen att bo på en av världens absolut vackraste platser. Jag har sett tillräckligt mycket runt om i världen för att hävda detta med bestämdhet. Slottet och parken är ju i yppersta världsklass, det har UNESCO fastslagit, Malmen och Kanton måste vara landets charmigaste bostadskvarter och njutning att vandra i, och resten av ön är ju oförfalskad pastoral... Vi har en förträfflig tennisklubb med välhållna banor, en liten båtklubb vid bron, en av Sveriges främsta golfbanor för dem som gillar den sporten, en plats som också är perfekt terräng för längdskidåkning på vintern. Vattnet som omger ön är rent, ibland riktigt varmt, badklipporna på den västra delen av ön står inte skärgården efter. För hästalskaren, ja var finns maken till miljö? Här finns den fantastiska fornstigen för vandringar genom skog och mark, året runt. Allt detta ligger femtio minuter med ångbåten från Stockholms centrum.

För mig är båtarnas signaler när de landar vid Drottningholm en fanfar till Lovö, en påminnelse om att de angör en av världens bästa platser. Det är härligt att påminnas om detta var timme på sommaren. Hoppas vi ses ombord snart.

Claes Lindahl